

Angående Pelagias svar på Amalina Natur och Miljökonsults second opinion gällande underlag för Talgas ansökan om grafitgruva

I våras skrev vi ett PM, på uppdrag av personer i lokalsamhället i Vittangiområdet, gällande ett av de underlagsmaterial som finns i ansökan till en grafitgruva utanför Vittangi. En second opinion om den naturvärdesinventering som genomförts i området, dvs aktbil 19. *Naturvärdesinventering 2015-2019 vid Hosiorinta (Nunasvaara), Kiruna kommun. På uppdrag av Talga.*

Nu har Amalina Natur- och Miljökonsult har tagit del av det svar som Pelagia AB gett på PM:et. Vi har även tagit del av inventeringsresultat från lokala aktörer i Kiruna kommun, artfynd av diverse hotade och rödlistade arter, samt diverse foton som tagits i området under september 2022.

Vi vill genom detta dokument förtydliga vår bedömning, men har ingen ambition att gå i polemik.

Amalina vidhåller tidigare framförd kritik. De råder ingen tvekan om att naturvärdesinventeringen (NVI:n) är bristfällig. De avviker så pass mycket från de krav som finns i den svenska standarden för naturvärdesinventering att den INTE kan anses vara gjord enligt standarden.

Under hösten 2022 har fynd gjorts av flera hotade svamparter och en mängd andra förekomster av naturvårdsintressanta arter. Detta visar tydligt på bristerna.

Generell slutsats

Den genomförda naturvärdesinventeringen har stora brister. Bristerna är så pass omfattande att naturvärdesinventeringen inte bedöms kunna utgöra ett fullgott underlag i miljöprövningen. Det finns dels många oredovisade naturvärdesobjekt, dels många oupptäckta och/eller oredovisade förekomster av naturvårdsarter (inklusive rödlistade arter). Detta innebär att det inte på ett adekvat sätt går att bedöma eventuella konflikter mellan biologisk mångfald (naturvärden samt artförekomster) och den planerade gruvverksamheten. Naturvärdesinventeringen bör med andra ord göras om innan beslut om en eventuell gruva kan medges. Fynd av många nya rödlistade arter gör att man även bör överväga en ny fördjupad artinventering av rödlistade arter. Ett positivt beslut till en gruva utan ett bättre underlag lär även kunna leda till att otillräcklig hänsyn tas till biologisk mångfald vid brytningen. Ett bättre underlag krävs även för att eventuella kompensationsåtgärder skall kunna utformas klokt.

Idag anser vi att de största bristerna med NVI:n är:

- **Det saknas ett flertal naturvärdesobjekt**

I NVI:n redovisas 12 Naturvärdesobjekt. Redan efter att Amalina genomfört ett par minuters fjärranalys (dvs kart- och/eller flygbildstolkning) konstaterades att det fanns ett flertal Naturvärdesobjekt som saknades. Detta verifierades genom ett par korta fältbesök av Amalina under våren 2022. Med den kompletterande information som tagits fram under hösten 2022 har ytterligare missade naturvärdesobjekt konfirmerats.

I vårt förra PM skriver vi: *"Det är speciellt anmärkningsvärt att man i NVI:n i princip inte presenterat några naturvärdesobjekt inom själva verksamhetsområdet. Detta trots att det här bland annat finns myrar/sumpskogar utan spår efter dikningar, rika på gamla träd, död ved dvs miljöer som i princip är helt intakta."* Detta har blivit ändå tydligare efter det underlag som tagits fram av lokala aktörer under hösten 2022.

På nedanstående karta presenteras 11 missade NVO:er (markerade med rött). Utöver dessa elva områden, finns flera mindre som inte presenteras på kartan. En noggrann inventering torde identifiera än fler objekt.

Figur 1. Exempel på 11 missade naturvärdesobjekt, markerade med rött.

Här nedan följer en kort beskrivning av de elva oredovisade objekten i figur 1 ovan

1. Sjön Hosiojärvi, en opåverkad sjö
2. Myr sydväst om Hosiojärvi.
Myren är odikad och utgörs av natura 2000-naturtypen 7140, Öppna mossar och kärr. I kanten finns bland annat gamla granar. Vid ett kort fältbesök den 25/9 noterades granticka (NT) och gammelgranskål (NT) i området. Då området utgörs av en fullgod, ej hotad Natura 2000-naturtyp blir biotopvärdet påtagligt. Artvärdet är svårbedömt då en mer noggrann inventering skulle kunna innebära fler förekomster av fler rödlistade arter. Artvärdet torde åtminstone vara påtagligt. Ett påtagligt art- och biotopvärde ger i så fall naturvärdesklass 2.
3. Sandtallskog mellan NVO 4 och 9
I detta missade skogsbestånd gjordes den 17/9 fynd av flera rödlistade och hotade marksvampar som goliatmusseron (VU), smultronkantarell (VU), tallgråticka (VU), skrovlig taggsvamp (NT), blå taggsvamp (NT), orangetaggsvamp (NT). Fynd finns även av blanksvart spiklav (NT), kortskaftad ärgspik (NT) vitplätt, fläckporing (VU) och knutna till död tallved. Artfynden innebär att artvärdet i området är högt vilket i sin tur innebär att områdets naturvärdesklass minst blir 2, ett högt naturvärde.
4. Dödisgröpar omgivna av en bård med äldre träd
Området är ej inventerat men här torde finnas åtminstone enstaka naturvårdsarter.
5. Öppen myr vid NVO 10
Myren är odikad och utgörs av natura 2000-naturtypen 7140, Öppna mossar och kärr. I kanten finns bland annat gamla granar. Fynd av rödlistade arter saknas i NVI:n. Vid fältbesök den 17/9 noterades blanksvart spiklav (NT), knottrig blåslav (NT) och violmussling (NT). Då området utgörs av en fullgod, ej hotad Natura 2000-naturtyp blir biotopvärdet påtagligt. Artvärdet är svårbedömt då en mer noggrann inventering skulle kunna innebära fler förekomster av fler rödlistade arter. Artvärdet torde åtminstone vara påtagligt. Ett påtagligt art- och biotopvärde ger i så fall naturvärdesklass 2.
6. Tallskog norr om provbrytningen
Vid fältbesök den 17/9 noterades blå taggsvamp (NT) och smalfotad taggsvamp (VU) här. Området har m a o minst ett påtagligt artvärde.
7. Myrgöl norr om Hosiojärvi
Objektet utgörs av Natura 2000-naturtypen 3160, *Myrsjöar*. Detta innebär att biotopvärdet är påtagligt. Sannolikt är artvärdet obetydligt. Sammantaget ger det i så fall att området hamnar i naturvärdesklass 3.
8. Myr NV om Hosiojärvi
Området är ej inventerat men utgörs av Natura 2000-naturtypen 7140. Biotopvärdet blir således påtagligt. Här torde åtminstone finnas enstaka naturvårdsarter, men artvärdet är oklart. Området bör hamna i naturvärdesklass 2 eller 3.
9. Myr/Skogsmosaik i sydost
Detta objekt utgörs av en blandning av tämligen öppna våtmarker och angränsande bårder med äldre träd. Området är ej fältbesökt. Det torde hysa åtminstone en del naturvårdsarter. Sannolikt hamnar området i naturvärdesklass 2 eller 3.
10. Äldre talldominerad naturskog
Här gjordes fynd av taggråticka (VU) och fläckporing (VU) den 17/9 2022. Artvärdet blir därmed högt. Området hamnar därmed minst i naturvärdesklass 2.
11. Myrstråk med gamla träd
Här finns gott om senvuxna träd. Fynd av flera rödlistade arter 2022. Naturvärdesklass 2.

- **För få påträffade naturvårdarter/ platser för naturvårdsarter**

En fördjupad artinventering med fokus på rödlistade arter har av Talgas konsult utförts den 27/9 2018. Inventeringsresultatet har inkorporerats i NVI:n.

Genom de korta fältbesök som genomfördes i juni 2022 konstaterades snabbt att det finns gott om växtplatser för rödlistade arter som missats. Fyra tidigare oupptäckta rödlistade arter noterades: mörk kolflarnlav (NT), kortskaftad ärgspik (NT), vitskaftad svartspik (NT) och blågrå svartspik (NT). Noterbart är att flertalet av de växtplatser som nu identifierats ligger inom verksamhetsområdet.

Under hösten 2022 har ytterligare nya rödlistade arter, inklusive hotade arter, påträffats i området. Bland arterna märks smultronkantarell (VU), smalfootad taggsvamp (VU), tallgråticka (VU), skrovlig taggsvamp (NT), orange taggsvamp (NT) och blå taggsvamp (NT). Dessutom har nya växtplatser för tidigare noterade arter tillkommit. I våras var Amalina Natur och Miljökonsults bedömning att *det bör finnas 100-talet oupptäckta växtplatser för rödlistade arter inom inventeringsområdet*. Trots att inventering under hösten bara genomförts inom en begränsad del av området har cirka 50 nya växtplatser identifierats. Detta visar att Amalinas tidigare bedömning bör vara en grov underskattning.

Det är anmärkningsvärt att så många tidigare okända växtplatser för rödlistade arter påträffats under 2022. Tidigare inventeringar ger en felaktig bild över förekomster och utbredning av områdets rödlistade arter. Slutsatsen måste bli att inventeringarna är otillräckliga och inte är fullgoda underlag i en miljöprövning.

- **Felaktig naturvärdesklassning av redovisade NVO:er**

2022 års artfynd gör att naturvärdesklassningen av identifierade NVO:er behöver revideras. Detta gäller bland annat NVO 10 som klassats i naturvärdesklass 4. Fynd av flera rödlistade arter, inklusive hotade svampar, gör att artvärdet skall bedömas som högt. Foton från området, och den beskrivning av området som finns i NVI:n, gör att det mesta talar för att det rör sig om Natura 2000-naturtypen 9010, Västlig tajga. Om detta stämmer och den även kan anses som fullgod blir även biotopvärdet högt. Ett högt art- och biotopvärde skulle i så fall innebära att området skall ha naturvärdesklass 1.

Mer går att säga och fler felaktigheter föreligger med det ligger utanför ramen av detta uppdrag.

Jan Henriksson

Jan Henriksson

Amalina Natur- och Miljökonsult

Värmlandsnäs 2022-09-30